

Л. А. МУСІНА, канд. екон. наук

Т. К. КВАША, заввідділу

ЄВРОПЕЙСЬКІ ПАРТНЕРСТВА ТА МІСІЇ — ІНСТРУМЕНТИ ПОЛІТИКИ ІННОВАЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ЄС: ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ

Резюме. Щоб сфера науки, технологій та інновацій (НТІ) забезпечила перехід до сталого розвитку, вона має підтримувати нові способи партнерства (між дослідниками, бізнесом, урядами та громадянами) і розвивати ключові ресурси (фінанси, навички та знання), що сприяють трансформаційним змінам. Схвалення в 2015 р. Цілей сталого розвитку ООН стимулювало впровадження нових підходів до державно-приватних партнерств (ДПП) у сфері досліджень та інновацій (ДІІ). Європейські партнерства дають змогу налагоджувати довгострокове співробітництво (державно-приватне та міждержавне) для розв'язання глобальних викликів і модернізації промисловості ЄС шляхом спільних дій держав та інших сторін, включаючи приватний сектор. Європартнерства мобілізували значні інвестиції з різних джерел і створили важелі впливу на систему ДІІ в ЄС і поза її межами. Станом на 2024 р. 39 країн брали участь у 22 Європейських партнерствах, зокрема 28 країн – членів ЄС, 3 асоційовані країни та 8 третіх країн – не членів ЄС. Іншим новим підходом до розв'язання суспільних проблем є запровадження місій ЄС. Зорієнтована на місії інноваційна політика передбачає встановлення амбітних, але досяжних цілей, залучення для їх досягнення державних і приватних ресурсів, а також громадськості. Досвід двох років роботи п'яти місій ЄС довів, що інструмент може відігравати ключову роль у суспільних переходах завдяки здатності сприяти експериментуванню та координації. Місії мають механізми управління і бюджет на рівні ЄС, детальні плани реалізації із залученням громадськості, важелі залучення додаткових коштів. Післявоєнне відновлення економіки України потребує трансформацій у сфері ДІІ, враховуючи руйнацію її інфраструктури. Розглянуто умови участі українських дослідників та інноваторів у Європейських партнерствах, а також досвід реалізації місій ЄС. Досвід буде використано УкрНТЕІ для оновлення дорожньої карти використання НТІ для досягнення ЦСР, що передбачає створення місій за шістьма сферами діяльності, які спрямовані на реалізацію законодавства України про пріоритетні напрями розвитку науки та інновацій.

Ключові слова: НТІ, державно-приватні партнерства, Європейські партнерства, місії ЄС, Цілі сталого розвитку, інноваційні трансформації.

ВСТУП

В умовах потрійної екологічної кризи, уповільнення економічного зростання в більшості країн світу та стагнації продуктивності зростає запит суспільств щодо більш рішучої відповіді на ці виклики політики у сфері науки, технологій та інновацій (НТІ). Вона “має бути спрямована на ефективну координацію між технологіями та іншими секторами, між державними та приватними суб'єктами і між системними рівнями для спрямування технологічних змін на розв'язання нагальних проблем розвитку” [1, С. 180].

Порядок денний ОЕСР щодо здійснення системних трансформацій у політиці НТІ наголошує: “...щоб сфера НТІ забезпечила перехід до сталого розвитку, вона має підтримувати нові способи партнерства (між дослідниками, підприємствами, урядами та громадянами) розвивати сприятливі ресурси (фінанси, навички та знання), які сприяють трансформацій-

ним змінам” [2, С. 89]. Науковці закликають: “...розробникам політики та дослідникам у цій сфері необхідно терміново та своєчасно розробити не лише нові рамки політики НТІ, а й почати експериментувати з новими методами політики. Вони мають сприяти мирному та не дорогому переходу до нових соціально-технічних систем” [3]. Ідеться про перехід до нової рамкової структури політики НТІ — трансформаційної інноваційної політики, що спрямована на стимулювання глибоких структурних змін. Вона наголошує на спрямованості, системній трансформації, навчанні та інклюзивному управлінні, сприятливій місцевим експериментам, міжсекторальній координації та розбудові потенціалу.

У відповідь на ці заклики Євросоюз заявив у Рамковій програмі з ДІІ “Горизонт Європа”: “...щоб підвищити конкурентоспроможність ЄС, політика щодо НТІ має вийти за межі передачі

знань і зосередитися на оцінці знань і створенні цінності за допомогою багатосторонніх підходів, ... наприклад, через свої *місії, Європейські партнерства*, Європейську інноваційну Раду, програму Європейських інноваційних екосистем та Європейський інститут інновацій та технологій” [4, С. 7].

Європейські партнерства є стратегічними інструментами, які дають змогу налагоджувати довгострокове співробітництво (державно-приватне та/або міждержавне) та досягати ефекту масштабу для вирішення глобальних викликів і модернізації промисловості шляхом спільних дій держав – членів ЄС та інших зацікавлених сторін, включаючи приватний сектор. Наразі в РП9 “Горизонт Європа” реалізується 59 партнерств трьох типів, включаючи спільно-фінансовані, спільно-програмовані та інституціалізовані партнерства.

Місії постають новим способом роботи, що включає різні інструменти, бізнес-моделі та державні й приватні інвестиції на рівні ЄС, а також національному, регіональному та місцевому рівнях. Кожна місія працює як портфель скоординованих дій — дослідницьких проєктів, політичних заходів або навіть законодавчих ініціатив для досягнення впливу на суспільство — вимірюваної мети, якої неможливо досягти за допомогою окремих дій. Наразі місії зосереджені на п’яти сферах: адаптація до зміни клімату, включаючи суспільні перетворення; рак; здорові океани, моря, прибережні та внутрішні води; кліматично нейтральні та розумні міста; здоровий ґрунт і харчування.

Завдяки використанню цих інструментів Єврокомісія розв’язує дві головні проблеми сьогодення: (i) здійснює інноваційні трансформації в напрямі сталого розвитку шляхом багатостороннього підходу; (ii) спрямовує державно-приватні та міждержавні партнерства на прискорення комерціалізації результатів досліджень, розвиток інноваційного підприємництва, зменшення розриву між країнами – членами ЄС за рівнем наукової досконалості та інноваційності.

Агресивна війна російської федерації проти України, розпочата у 2022 р., мала руйнівний вплив на сектор ДіІ. Згідно з даними обстеження ЮНЕСКО, з лютого 2022 р. до січня 2024 р. було пошкоджено або зруйновано 1443 будівлі 177 наукових установ, 188 об’єктів інженерної інфраструктури науково-дослідних інститутів [5]. Так, 23 червня 2022 р. Європейська Рада прийняла рішення визнати євроінтеграційну перспективу України та надати Україні статус кандидата на членство в ЄС. Програма “Горизонт Європа” та інші двосторонні програми співпраці відкрили

канали для фінансування та обміну знаннями між ЄС і Україною, що дасть змогу здійснити модернізацію інфраструктури та загальної системи ДіІ, тісніше узгодити її з європейськими стандартами і тим самим закласти основу для післявоєнного відновлення.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Важливою складовою стратегії післявоєнного відновлення України є довгострокова трансформація її системи НТІ в напрямі сприяння сталому розвитку та виконання завдань більшості ЦСР, зокрема у сфері зеленої промисловості, ресурсоефективності, відновлення людського капіталу та її територій. Такі інструменти Програми “Горизонт Європа”, як Європейські партнерства та місії, які реалізують багатосторонній підхід до впровадження проєктів у найбільш актуальних для відбудови галузях із залученням фінансових ресурсів із різних джерел, надають реальні можливості для спрямування ДіІ у бік сталого розвитку та подолання обмежень державного і приватного фінансування ДіІ в Україні. Доцільно дослідити результати реалізації європейських партнерств у різних сферах діяльності країн – членів ЄС та асоційованих з ЄС країн, а також визначити умови участі українських дослідників у партнерствах.

Актуальним для України є також вивчення досвіду реалізації місійно-орієнтованої політики, організації та моніторингу результатів роботи місій, залучення до них широкого кола учасників. Організаційні питання роботи місій будуть враховані під час роботи над Дорожньою картою використання НТІ для ЦСР [6].

Метою дослідження є аналіз тенденцій і проблем реалізації Європейських партнерств і місій як інструментів Програми “Горизонт Європа”, оцінка їхньої результативності та впливу на економіку і суспільство Євросоюзу на рівні окремих сфер діяльності, країн – членів ЄС та асоційованих з ЄС країн, а також надання пропозицій щодо використання цих інструментів для здійснення інноваційних трансформацій у напрямі сталого розвитку в Україні.

АНАЛІЗ ВИКОРИСТАНИХ ПУБЛІКАЦІЙ

Теоретичні питання здійснення системних трансформацій у сфері науки, технологій та інновацій для розв’язання глобальних викликів і переходу до сталого розвитку висвітлено в широкому колі наукових публікацій [напр., 1; 2; 3 тощо]. Практичні аспекти переходу до нової рамкової структури політики НТІ — трансформаційної інноваційної політики — послідовно опрацьовуються Європейською комісією під час формування стратегічних завдань і структури

рамкових програм із досліджень та інновацій. На її запит розробляються пропозиції щодо нових інструментів політики, що спрямовані на підвищення конкурентоспроможності ЄС, посилення міжсекторальної координації та забезпечення суспільного впливу [7; 8; 13 тощо]. Широкий спектр аналітичних досліджень присвячено аналізу результативності впровадження Європейських партнерств в ЄС та в окремих країнах [9; 15; 16; 17]. Питання реалізації місійно-орієнтованої інноваційної політики розглянуто в працях [21; 22; 23].

Щодо України, то завданням та очікуванням від запровадження інструментів сприяння інноваційним трансформаціям у сфері НТІ присвячено публікації [5; 6; 24].

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Щоб виконати Європейську зелену угоду, зберегти відкрите стратегічне самовизначення Євросоюзу та сталі економічне зростання, необхідні значні інвестиції у сферу ДіІ. Дев'ята Рамкова програма ЄС з ДіІ (далі РП9) “Горизонт Європа” з бюджетом у 95,5 млрд євро на 2021–2027 рр., підтримує такі нові чи оновлені функції як місії ЄС, новий підхід до Європейських партнерств, збільшення бюджету для інноваторів. Вона приділяє більше уваги залученню громадян і міжнародній співпраці, маючи на меті: “забезпечити науковий, технологічний і суспільно-економічний вплив інвестицій у ДіІ для зміцнення його науково-технологічної основи та сприяння конкурентоспроможності в усіх державах-членах для реалізації стратегічних пріоритетів ЄС і подолання глобальних викликів, зокрема ЦСР” [7]. Для зменшення диференціації між країнами за їх інноваційною результативністю в ЄС запроваджено горизонтальну програму “розширеної участі” (англ. *widening participation*) східноєвропейських дослідників у західні грантові консорціуми.

Перші моделі Європейських партнерств було запроваджено у 2002 р. в межах РП6 на 2002–2006 роки. За останні 20 років вони перетворилися в потужний інструмент політики у сфері ДіІ, нараховуючи 30 000 учасників і понад 6 000 проєктів, спрямованих на трансформацію [8]. Станом на сьогодні в РП9 “Горизонт Європа” реалізуються три типи партнерств: спільно-фінансовані, спільно-програмовані та інституціалізовані (табл. 1).

Партнерства сприяють міжгалузевій співпраці та інтеграції ланцюгів створення вартості та екосистем, а також покращують інтеграцію галузевої політики у сфері ДіІ через систематичне залучення зацікавлених сторін з різних країн, галузей економіки та промисловості.

У РП9 “Горизонт Європа” портфель європейських партнерств охоплює:

- 49 партнерств у рамках першого Стратегічного плану на 2021–2024 рр.;
- 10+1 партнерство в межах другого Стратегічного плану на 2025–2027.

Вони фінансуються та реалізуються за двома розділами РП9 (табл. 2):

- Розділ II “Глобальні виклики й європейська промислова конкурентоспроможність”;
- Розділ III “Інноваційна Європа”: через Європейські інноваційні екосистеми та Європейський інститут інновацій та технологій (ЄІТ).

Групування партнерств ДіІ у кластери забезпечує створення критичної маси, залучення достатньо великих інвестицій, які окремі країни не зможуть зібрати поодиножко, зменшує фрагментацію та непотрібне дублювання зусиль дослідників, а відтак підвищує ефективність існуючих інвестицій. Регламент РП9 встановлює максимальну частку бюджету, яка може бути виділена на всі типи партнерств за розділом II “Глобальні виклики та промислова конкурентоспроможність”: **49,9 %**. Внесок ЄС визначено на весь термін дії всіх Європартнерств, але існує можливість його зменшення (якщо партнери не виконують своїх зобов'язань) або збільшення, за умови, що він принаймні відповідає завданням партнерства і враховує інші бюджетні потреби в кластері.

Актуальна інформація про всі типи партнерств є у відкритому доступі та розміщена на сайтах платформи ERA-LEARN та РП “Горизонт Європа” (рис. 1).

Інституціалізовані партнерства отримують найбільшу частку бюджету РП9 для партнерств (**58 %**), *спільно-програмовані* партнерства займають **30 %** бюджету партнерств, тоді як *спільно-фінансовані* партнерства — **12 %**.

Фінансування діяльності Європейських партнерств

Дворічний моніторинговий звіт 2024 р. [9] інформує, що з 2004 р. через партнерства державами-членами ЄС, асоційованими країнами та Євросоюзом мобілізовано 9,1 млрд євро через близько 760 спільних конкурсів для понад 9350 транснаціональних проєктів. У 2021 р. було запущено перші 37 партнерств РП9, на кінець 2024 р. — 50 партнерств через Європейську інноваційну раду та ЄІТ. Стратегічний план РП9 на 2025–2027 рр., прийнятий Єврокомісією 20 березня 2025 р., містить перелік 9 нових проєктів-кандидатів до складу Європартнерств, з них 5 проєктів на співфінансування та 4 на співпрограмування країнами ДіІ в межах пріоритетів ЄС, серед яких: “Здоров'я мозку”, “Інноваційні матеріали для ЄС”, “Матеріали для зеленого і цифрового переходу”, “Соціальні перетворення

Типи партнерств у сфері досліджень та інновацій між державами – членами ЄС, іншими державами та приватним сектором

Назва партнерства	Суть ініціативи	Нормативні вимоги
Спільно-програмовані партнерства (англ. <i>Co-programmed Partnerships</i>)	Спільне програмування діяльності з ДіІ та мобілізація партнерами додаткових заходів згідно цілей партнерства. Базуються на Меморандумі про взаєморозуміння, який Єврокомісія укладає з галузевими асоціаціями	Ухвалення стратегічного плану і робочих програм. Внесок ЄС реалізується через конкурси пропозицій “Горизонт Європа” Внески партнерів — під їхню відповідальність
Спільно-фінансовані партнерства (англ. <i>Co-funded Partnerships</i>)	Співфінансування спільних програм ДіІ між їхніми спонсорами. Базуються на Грантовій угоді РП “Горизонт Європа”, підписаній Єврокомісією та консорціумом партнерів (спонсори ДіІ, інші державні органи)	Програма діяльності з ДіІ, спільно розроблена на рівні ЄС, включає спільні транснаціональні конкурси. Співфінансування з боку програми “Горизонт Європа” становить 30 % або 50 %
Інституціалізовані партнерства:		
Спільні державно-приватні підприємства (Joint Undertakings, JUs) за ст. 187 Договору про функціонування ЄС (ДФЄС) *	Довгострокове співробітництво з приватними (іноді державними) партнерами, що вимагає високого ступеня інтеграції. Ініціативи очолюють галузеві асоціації	Згідно зі ст. 187 ДФЄС, Союз може створювати спільні підприємства або будь-які інші структури, необхідні для ефективного виконання програм досліджень, технологічних розробок і демонстрацій Союзу *
Ініціативи за ст. 185/187 ДФЄС **	Довгострокове співробітництво з державними партнерами, що впроваджується спеціально створеними для цього структурами	Згідно зі ст. 185 ДФЄС: “Під час реалізації багаторічної РП Союз може, за згодою відповідних держав-членів, передбачити участь у програмах ДіІ, що здійснюються декількома державами-членами, включаючи участь у структурах, створених для виконання цих програм” **
Спільноти знань та інновацій (Knowledge Innovation Communities) на базі Європейського інституту інновацій та технологій (EIT)	Загальноєвропейські інноваційні екосистеми, які об’єднують освіту, дослідження та підприємництво. Створені відповідно регламенту EIT та Стратегічної інноваційної програми	Фінансування KIC з боку EIT становить 25 % бюджету KIC. Решта 75 % надходять із власних ресурсів партнерів KIC та регіонального, національного чи європейського фінансування, залученого партнерами

Джерело: Horizon Europe — European Partnerships. Access mode: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/european-partnerships-horizon-europe_en.

Примітка: * Стаття 187 ДФЄС (https://eur-lex.europa.eu/eli/treaty/tfeu_2012/art_187/oj/eng).

** Стаття 185 ДФЄС (https://eur-lex.europa.eu/eli/treaty/tfeu_2012/art_185/oj/eng).

і стійкість”, “Сонячна фотоелектрика”, “Текстиль майбутнього”, “Віртуальні світи” тощо [10]. Нові проекти збільшують кількість партнерств до 59.

У результаті виконання Першого стратегічного плану РП “Горизонт Європа” на 2021–2024 рр. на фінансування Європейських партнерств

Портфель Європейських партнерств у РП9 “Горизонт Європа”

Розділ II “Глобальні виклики та Європейська промислова конкурентоспроможність”	
Кластер 1	Охорона здоров'я — 10 партнерств (2 інституціалізовані, 8 спільно-програмованих)
Кластер 2	Культура, креативність, інклюзивне суспільство (2 спільно-програмовані партнерства)
Кластер 4	Цифровізація, промисловість та космос — 14 партнерств (4 інституціалізованих, 9 спільно-програмованих, 1 спільно-фінансоване)
Кластер 5	Клімат, енергетика та мобільність — 12 партнерств (4 інституціалізованих, 6 спільно-програмованих, 2 спільно-фінансовані);
Кластер 6	Харчування, біоекономіка, природні ресурси, сільське господарство та довкілля — 10 партнерств (2 інституціалізовані, 8 спільно-програмованих)
Розділ III “Інноваційна Європа” (12 партнерств, з них 10 — це спільноти EIT-KIC)	
Європейські інноваційні екосистеми	Інновативні МСП (1 спільно-фінансоване партнерство)
EIT	Спільноти EIT- KIC (10 інституціалізованих партнерств)
Європейська хмара відкритої науки	1 спільно-програмоване партнерство на стику розділів I та II

Джерело: ERA-LEARN — European Partnership Portfolio. Access mode: <https://www.era-learn.eu/partnerships-in-a-nutshell/european-partnerships/european-partnership-portfolio>.

Рис. 1. Портфель Європейських партнерств у рамках РП9 Горизонт Європа

Джерело: Research & Innovation — European Commission. Access mode: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/document/download/9319ea51-225d-46a3-9a1d-68e90b37db0d_en?filename=ec_rtd_he-partnerships-portfolio.pdf.

було виділено понад **67,7** млрд євро, з них: **24,95** млрд євро від “Горизонт Європа” (36,8 %) і **38,6** млрд євро від партнерів, з яких **15,6** млрд євро – з країн – членів ЄС та асоційованих країн (23 %), а близько **23** млрд євро – з промисловості (34 %) [9, С. 28]. Решта 6,2 % надходить від інших зобов’язань ЄС.

Рис. 2 підтверджує, що найбільші частки бюджетів партнерств за розділом II РП9 (у % до загального бюджету РП9 та у розрахунку на 1 кластер) припадають на кластер 4 “Цифровізація, промисловість та космос” (57 %) і кластер 5 “Клімат, енергетика та мобільність” (47 %). Це свідчить, що бюджети партнерств у таких кластерах активніше наповнюються коштами країн-учасників або бізнесу.

Додаткові приватних та/або державних інвестицій у партнерства з ДіІ у порівнянні з внеском ЄС є одним із критеріїв результативності цього інструменту. Такі додаткові інвестиції, генеровані внеском ЄС у Європейські партнерства, можуть бути перетворені на *ефект левериджу (кредитного плеча)*.

Повний леверидж L_F фіксує всі ресурси, залучені через прямі конкурси проектів (L_{CA}), і включає всю додаткову діяльність L_D та непряму діяльність L_{IA} . **Таблиця 3** показує оцінені за результатами опитувань учасників 20 партнерств коефіцієнти левериджу для кожного типу з партнерств РП9 “Горизонт Європа” за видами діяльності: як для прямих конкурсів (L_{CA}), так

і для додаткової прямої (L_O) та непрямой діяльності (L_{IA}).

Для всіх типів партнерств (за винятком співфінансованих партнерств) кредитне плече прямих конкурсів становить у середньому **0,52**. Це означає, що на кожний 1 євро з бюджету ЄС, додаткові 0,52 євро інвестуються шляхом співфінансування бенефіціарами через конкурси, ініційовані Європартнерствами. Це відповідає середньому рівню фінансування в цих проєктах — близько 66 %.

Спільно-програмоване партнерство передбачає кредитне плече прямих конкурсів **0,14** (що відповідає середньому рівню співфінансування 87,9 %), для *інституціоналізованих партнерств* (за винятком спільнот КІС) кредитне плече становить **0,88** (середній рівень співфінансування 46,9 %), а для спільнот КІС — **0,59**, що відповідає середній ставці фінансування 63 %.

Отже, коефіцієнт левериджу в Європартнерствах значно вищий за ті 0,09, які спостерігаються для класичних конкурсів РП9 “Горизонт Європа”. Оцінка загальної суми додаткових заходів, ініційованих партнерствами, перевищує **20** млрд євро, причому найбільша частка припадає на спільні підприємства. Це підтверджує значний вплив партнерств на отримання додаткового фінансування для досягнення загальної мети інвестицій ЄС у ДіІ на рівні 3 % від обсягу ВВП.

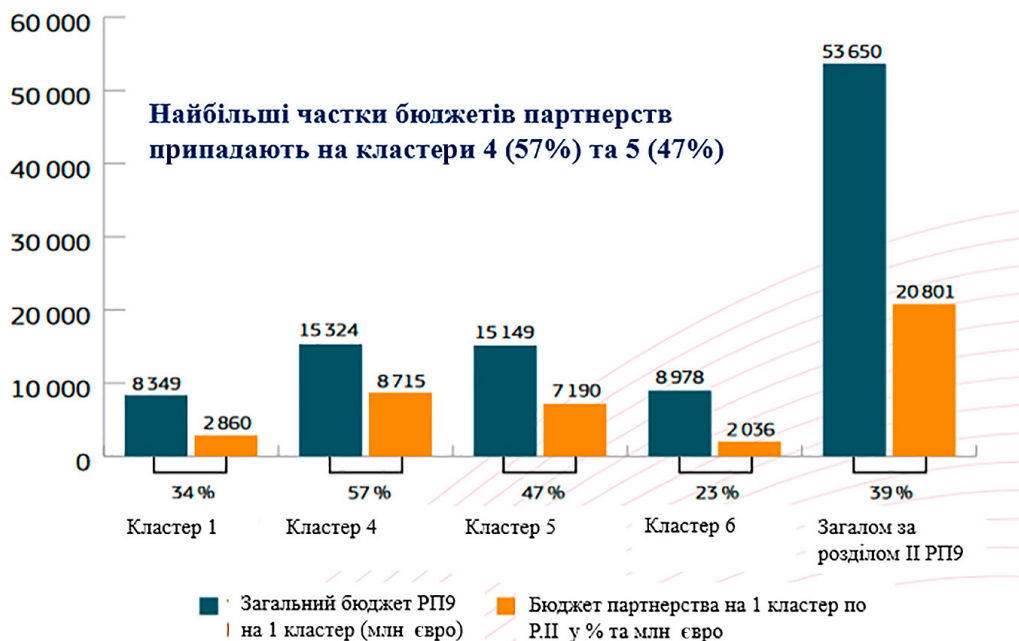

Рис. 2. Частки бюджетів партнерств у бюджетах кластерів у РП9 (2024 р.)

Джерело: BIENNIAL MONITORING REPORT 2024 ON PARTNERSHIPS IN HORIZON EUROPE. P. 28. Access mode: <https://www.era-learn.eu/documents/biennial-monitoring-report-2024-horizon-europe>.

Таблиця 3

Коефіцієнти левериджу (від прямих конкурсів і додаткових дій) за типами партнерств

Тип партнерства	Леверидж прямих конкурсів L_{CA}	Леверидж від всіх прямих дій L_O	Леверидж від непрямих дій L_{IA}	Повний леверидж (кредитне плече) L_F
Співфінансовані	н/д	2,17	0,03	2,21
Співпрограмовані	0,14	1,39	2,16	3,55
Інституціоналізовані (ст. 187 ДФЄС)	0,88	1,44	0,20	1,64
Спільноти KICs EIT	0,59	2,35	3,24	5,60
Середнє значення за чотири типи партнерств	0,52	1,63	1,21	2,83

Джерело: Biennial Monitoring Report 2024 on Partnerships in Horizon Europe. P. 34. Access mode: <https://www.era-learn.eu/documents/biennial-monitoring-report-2024-horizon-europe>.

Спільноти знань та інновацій (KIC) – це державно-приватні партнерства, утворені на базі EIT, які впроваджують ініціативи, що спрямовані на розширення можливостей підприємців та інноваторів для перетворення їх найкращих ідей на нові продукти та послуги для Європи. KIC можна вважати найбільш результативними Європартнерствами з точки зору кредитного плеча: повний леверидж від прямих конкурсів, додаткових прямих і непрямих дій оцінюється в 5,6. До того ж, витрати на утворення або фінансування KIC EIT становлять лише 25 % загального бюджету KIC. Решта 75 % відображають зобов'язання партнерів KIC та надходять з їх власних ресурсів і фінансування, залученого партнерами з різних джерел: регіонального, національного або європейського.

EIT є унікальним органом ЄС, оскільки його метод стимулювання інновацій передбачає об'єднання організацій із різних галузей, зокрема бізнесу, освіти та досліджень. Метою таких партнерств є пошук і комерціалізація рішень нагальних глобальних проблем. Для кожної глобальної проблеми існує екосистема партнерств, яка називається Спільнотами знань та інновацій [11].

Першими у 2010 р. були створені три KIC: Climate-KIC (зміна клімату), EIT ICT Labs (інформаційне та комунікаційне суспільство майбутнього) та KIC InnoEnergy (стала енергетика). З тих пір коло такого роду спільнот зросло до дев'яти. Наразі існує дев'ять спільнот: EIT Climate, EIT Digital, EIT Food, EIT Health, EIT InnoEnergy, EIT Manufacturing, EIT Raw Materials, EIT Urban Mobility, EIT Culture&Creativity. У 2025 р. має бути створено спільноту EIT Water [12].

На сьогоднішній день кожна KIC має від п'яти до десяти центрів спільного розміщення — **co-location centres (CLCs)**, які призна-

чені діяти як центри, що забезпечують фізичний простір для місцевої взаємодії в інноваційній екосистемі та практичної інтеграції трикутника знань (освіта, наука, підприємництво). Центри CLC організовані відповідно до національного та регіонального інноваційного контексту і спираються на загальноєвропейську мережу лабораторій, офісів або кампусів партнерів KICs.

Спільнота **EIT Manufacturing** – це найбільша в Європі виробнича інноваційна мережа, яка об'єднує в інноваційну екосистему понад 170 учасників із промисловості, академічних і дослідницьких кіл з усього регіону, а також інноваційні стартапи, масштабні компанії та МСП, охоплюючи весь життєвий цикл продукту – від ідеї до доступу до ринку та далі. Шість Центрів спільного розміщення (Co-Location Centers, CLC) розташовані таким чином, щоб об'єднати регіони з високим рівнем виробничої діяльності та провідними технологіями.

Стратегічний порядок денний EIT Manufacturing на 2021–2027 рр. розроблено для підвищення спроможності європейської промисловості постійно впроваджувати інновації за допомогою перекваліфікації та навчання учасників та її готовності до триваючих екологічних і цифрових переходів [13]. Оновлена в 2024 р. Стратегія підтримує Нову промислову стратегію для Європи, Європейський інноваційний порядок денний і Цілі розвитку ООН до 2030 року.

Згадана Стратегія реалізується в чотирьох сферах: трикутник знань, включаючи освіту, інновації та створення бізнесу, та регіональна інноваційна схема (RIS). Кожна сфера розробляє конкретні програми та дії для залучення приватного сектору, особливо МСП і стартапів.

Регіональна інноваційна схема (RIS) забезпечує зміцнення місцевих інноваційних екосистем

у країнах, які є помірними чи скромними новаторами, шляхом їх об'єднання спеціальними програмами досліджень, спрямованими на покращення зв'язків між ключовими учасниками інноваційних екосистем.

В Україні Регіональну інноваційну схему (EIT Community RIS Hub) було запущено наприкінці 2023 року. Хаб EIT став містком між українськими бізнесами, освітніми закладами та можливостями, які пропонують Спільноти EIT, зокрема для доступу до експертизи, знань та фінансової підтримки [14]. У 2023 р. було запущено понад 50 освітніх, підприємницьких і бізнес-програм для України. З метою посилення української економіки EIT спрямував понад 4 млн євро.

Участь країн Європи у Європейських партнерствах

У 2024 р. у 22 Європейських партнерствах брали участь 39 країн, зокрема 28 країн – членів ЄС, три асоційовані країни (Норвегія, Швеція, Туреччина) та 8 третіх країн – не членів ЄС. З них 16 країн координували партнерства через свої національні міністерства чи фінансові агентства. Чотири партнерства координуються державами – членами ЄС з великими спільнотами дослідників, зокрема такими, як Франція, Італія, Німеччина та Іспанія. Загалом Австрія, Данія, Естонія, Німеччина, Італія, Нідерланди, Норвегія, Польща, Португалія, Словаччина, Іспанія, Швеція беруть участь у 20 і більше європартнерствах (табл. 4) [9, С. 115].

Австрія демонструє постійне зростання участі в Європартнерствах – країна брала участь у 69 із 90 спільно-фінансованих мереж і 10 спільно-програмованих ініціатив, що фінансувалися РП8 [15]. У РП9 “Горизонт Європа” країна бере участь у 21 із 22 партнерств, що становить 95 % від їх загальної кількості та відповідає часткам Швеції, Данії, Нідерландів і перевищує показники Фінляндії.

Рівень координації також є найвищим серед партнерств РП9: з 16 Європартнерств Австрія координує 2, тобто 12,5 %. Вона очолює два співфінансовані партнерства: (i) Управління трансформацією міст (Driving Urban Transition) та (ii) Перехід до чистої енергетики (Clean Energy Transition).

Австрія також бере активну участь у поточних і нещодавно створених партнерствах у сфері охорони здоров'я та природних ресурсів. Її участь узгоджується зі Стратегією досліджень та інновацій до 2030 р. і довгостроковими пріоритетами трансформаційної інноваційної політики, що охоплюють такі напрями, як енергетичний перехід, перехід мобільності, циркулярна економіка, а також кліматично нейтральні та розумні міста.

Відповідно до листів-зобов'язань, надісланих країнами до ЄС, національні зобов'язання щодо Європейських партнерств у межах РП9 “Горизонт Європа” сягають **15 млрд євро**, що майже втричі перевищує **5,5 млрд євро**, виділених на спільні конкурси в межах партнерств попередньої РП8 з 2014 року [9, С. 115].

Перспективи участі України в Європейських партнерствах

Європейська комісія запропонувала для РП9 “Горизонт Європа” термін “країни, що розширюють участь” (англ. *widening countries*) для означення країн із низьким рівнем участі в проектах попередніх програм РП7 та РП8 “Горизонт 2020”. Така група країн включає перші 13 країн – членів ЄС-13 разом із Грецією та Португалією, рівень дослідницької досконалості яких є нижчим за 70 % від рівня результативності в Дії в країнах ЄС-28. Діяльність з підтримки цієї групи країн, була розгорнута в рамках горизонтальної частини завдань РП9 “Горизонт Європа”: розширення участі та зміцнення європейського дослідницького простору (англ. *widening participation and strengthening the European Research Area*).

Таблиця 4

Склад країн, що розширюють участь у Європейських партнерствах

Країни – члени ЄС (15 країн)	Болгарія, Хорватія, Кіпр, Чехія, Естонія, Греція, Угорщина, Латвія, Литва, Мальта, Польща, Португалія, Румунія, Словаччина, Словенія
Асоційовані країни (15 країн)	Албанія, Вірменія, Боснія і Герцеговина, Фарерські острови, Грузія, Ісландія, Косово, Молдова, Чорногорія, Марокко, Північна Македонія, Сербія, Туніс, Туреччина та Україна*
Найвіддаленіші регіони	Французька Гвіана, Гваделупа, Мартініка, Майотта, Острів Реюньон та Сен-Мартен (Франція) (5 країн). Азорські острови та Мадейра (Португалія) та Канарські острови (Іспанія)

Примітка: * юридичні особи з асоційованих країн, зокрема з України, можуть брати участь у Європартнерствах на еквівалентних умовах, як і юридичні особи з держав – членів ЄС. Приєднання до РП9 відбувається шляхом укладення міжнародної угоди між ЄС і країною – не членом ЄС. Україна має таку Угоду, її дослідники можуть брати участь у конкурсах окремих проєктів у рамках Європартнерств.

Завдяки згаданій програмі залучення підприємств, особливо МСП, до проєктів і конкурсів значно підвищило здатність проєктів впроваджувати інновації, а новачки завдяки співпраці з більш досвідченими партнерами набули досвіду роботи над проєктами та змогли розширити власні мережі. У період між РП8 “Горизонт 2020” та РП9 “Горизонт Європа” деякі країни з когорт *Widening participation* подвоїли свою частку участі в євropартнерствах (Естонія, Греція, Угорщина, Латвія, Литва, Мальта, Словаччина) або майже потроїли (Хорватія). Однак дослідження 2023 р. [16] показало, що в мережі РП7 був очевидним зв’язок “ядро – периферія”, коли невелика кількість ключових гравців (хабів) у ядрі створювали сильні зв’язки між собою та слабкіші з тими, хто був на периферії.

Новий звіт Єврокомісії 2025 р., присвячений аналізу мереж співпраці в рамках РП [17], показує “поступовий і відчутний вплив” схем фінансування ЄС, спрямованих на усунення розриву в ДіІ між Сходом і Заходом. Дослідники в цих країнах більше залучені до РП9, але є значні прогалини в регіоні Південно-Східної Європи: Греція, Португалія та Словенія частіше беруть участь в мережах співпраці в ЄС, однак інші країни Південно-Східної Європи все ще демонструють “скромну участь” (рівень участі Румунії та Болгарії стагнує, Польща звузила співпрацю до одного партнера – Німеччини).

Дані Європейського інноваційного табло (ЄІТ) за 2024 р. показують підйом інноваційної ефективності декількох країн розширеної участі в партнерствах, зокрема, Естонія та Кіпр досягли найзначнішого зростання показників. Значення Європейського інноваційного індексу (ЕІІ) цих країн збільшилося, на 27 та 39 відс. пунктів відповідно [18, С. 19]. Як результат, дві країни піднялися з 19 і 23 місць у 2017 р. на 14 і 13 місця у 2024 р. відповідно. Естонія перемістилася в групу сильних інноваторів завдяки постійному покращанню інноваційної діяльності в країні за останні 8 років із середньорічним зростанням на 3,3 % з 2017 року.

Україна за ЕІІ у 2024 р. знизилася до рівня 32,5 % від середнього показника ЄС [18, С. 105]. Це нижче за середній показник країн-новаторів, що розвиваються (48 %). Враховуючи обмеженість державного фінансування ДіІ в умовах війни, участь українських науковців та інноваторів у Європейських партнерствах розглядається як найперспективніший шлях до відновлення та модернізації системи ДіІ. Результати участі України в конкурсах Спільноти EIT Manufacturing це підтверджують.

Перший в історії конкурс стартапів EIT Manufacturing для українських компаній під на-

звою BoostUp Ukraine відбувся в березні 2024 р. у м. Львів.

Переможцями конкурсу стали компанії Clean Energy Technologies, Optysun та Geodesic.Life, які увійшли до десятки фіналістів, що представили свої рішення у фіналі. Компанія *Clean Energy Technologies* отримала перший приз у цьому конкурсі. Технологія Sorbiforce від цієї компанії має на меті просувати глобальний перехід до відновлюваної енергії шляхом впровадження інновацій на ринку накопичення енергії за допомогою екологічно чистих, безметалевих батарей, виготовлених із відновлюваної сировини. Їхня технологія є проривом у накопиченні та балансуванні електроенергії, спрямованим на переосмислення галузевих стандартів і внесок в екологічну стійкість [19]. Ще до фіналу команда EIT Manufacturing працювала разом з українськими командами, готуючи їх до презентацій. Усі команди-переможці брали участь у таких програмах EIT, як Pre-accelerator та Jumpstarter.

Орієнтована на місії інноваційна політика ЄС в РП9 “Горизонт Європа”

Трансформаційна інноваційна політика, що базується на визначенні та реалізації місій, є новим підходом до розв’язання суспільних проблем. Він передбачає встановлення амбітних і конкретних, але досяжних цілей і спрямування державних і приватних ресурсів, особливо зусиль у сфері ДіІ, для їх досягнення протягом визначеного терміну, а також залучення громадськості. РП9 “Горизонт Європа” визначила п’ять сфер, де виклики можна ефективно вирішити за допомогою місійно-орієнтованого підходу: 1) адаптація до зміни клімату, включаючи соціальну трансформацію; 2) рак; 3) здорові океани, моря, прибережні та внутрішні води; 4) кліматично нейтральні та розумні міста; 5) здоров’я ґрунту та харчування.

Єврокомісія прийняла рішення про запуск п’яти місій ЄС у 2018 р. на основі звітів спеціальних Рад місій з оцінкою зрілості технологічних і соціальних інновацій у цих сферах [20]. Визначено, що місії програмується за напрямом Р.ІІ “Глобальні виклики та конкурентоспроможність європейської промисловості”, але можуть отримати користь від дій в рамках інших частин РП9, а також інших програм Союзу. Протягом перших трьох років Програми максимум 10 % річного бюджету напряму Р.ІІ програмується через спеціальні конкурси пропозицій для реалізації місій. Місії повинні мати необхідний обсяг, масштаб, мобілізацію ресурсів і важелі додаткових державних та приватних коштів, що є необхідними для досягнення їхніх результатів. Для кожної місії було складено детальні плани реалізації

місії, надаючи пріоритет залученню кінцевих користувачів і громадськості.

Звіт Єврокомісії “Місії ЄС через два роки: оцінка прогресу та подальший шлях” [21] наголошує, що завдяки своїй здатності сприяти експериментуванню, координації та масштабуванню розгортання інструмент “місії ЄС” може відігравати ключову роль у необхідних суспільних переходах у багатьох сферах. Реалізацію п’яти місій варто продовжити, а підтримку збільшити як політичну, так і фінансову. Водночас інструмент місії має розв’язати декілька проблем, зокрема щодо обізнаності громадськості, управління та здатності залучати інші джерела фінансування, включаючи приватне фінансування. Необхідна синергія з іншими інструментами ЄС, зокрема спільні конкурси з Європейськими партнерствами.

Важливі висновки стосуються виконання таких критеріїв досягнення цілей і завдань місій як **управління та бюджет**. Кожна місія включає механізми управління на рівні ЄС. Менеджери та заступники керівників місій були призначені керувати кожною місією за підтримки секретаріатів місій. Було відібрано дві хвилі Рад місій для надання стратегічних порад і експертних знань (перша — для фази розробки, а друга — для впровадження). Декілька держав – членів ЄС створили міжміністерські цільові групи та національні дзеркальні групи для кращого зв’язку з Комісією щодо національного впровадження.

Бюджет. У рамках РП9 Єврокомісія виділила 1,8 млрд євро на дві робочі програми для місій (на 2021–2022 і 2023–2024 рр.), що від-

повідає 10 % бюджету напряму Р.ІІ на 2021–2023 роки. Усім місіям вдалося взяти на себе зобов’язання з джерел фінансування поза межами РП9, включно з приватним сектором (переважно через Європейський інвестиційний банк (ЄІБ) [22, С. 8].

Дослідження експертної групи Єврокомісії з підтримки моніторингу місій ЄС від січня 2024 р. надало такі рекомендації [23]:

- розроблено загальну модель логіки втручання для місій як системний підхід до політики;
- визначено чотири напрями моніторингу та переліки показників для оцінки з акцентом на трансформаційні зміни у місіях ЄС: 1) створення та валоризація/оцінка знань; 2) управління; 3) залучення громадян і зацікавлених сторін; 4) об’єднання ресурсів ДіІ та розширення масштабів діяльності.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Аналіз рішень Єврокомісії щодо створення таких нових інструментів впливу системи НТІ на динаміку та якість розвитку економіки та суспільства як Європейські партнерства та місії дає змогу дійти висновку про новий етап розвитку державно-приватних партнерств у цій сфері — в напрямі подолання “долини смерті” між результатами досліджень та їх більш ефективним використанням в економіці та суспільстві. Їх впровадження вимагає багатостороннього підходу до поєднання наукових досліджень із технологіями та бізнес-інноваціями, зорієнтованими на практичні рішення, залучення кінцевих користувачів і громадськості, а отже, значної

Рис. 3. Шість місій політики досліджень і інновацій для досягнення ЦСР в Україні

координаційної роботи. Роль такого роду партнерств виходить за межі традиційного підходу до ресурсів і стимулів і зосереджена на можливостях спільного створення знань, розвитку інноваційного підприємництва. У цьому контексті європейські партнерства та місії можна вважати важливим інструментарієм інноваційних трансформацій.

Використання таких інструментів повинно мати системний характер, бути частиною єдиної системи стратегічного планування та управління, що базується на моніторингу та оцінюванні результатів. Україні для активного відновлення її економіки потрібні значні трансформації в різних сферах, а найбільше в системі НТІ. Участь українських науковців та інноваторів у Європейських партнерствах сприятиме впровадженню Європейських стандартів у сфері ДіЛ, підвищенню її інноваційної спроможності та вирішенню нагальних питань відбудови країни.

Розроблений УкрІНТЕІ Проєкт дорожньої карти використання НТІ для досягнення Цілей сталого розвитку [6] підтримано Міністерством освіти і науки України. Він передбачає створення та реалізацію місій за шістьма сферами діяльності, які спрямовані на реалізацію законодавства України про пріоритетні напрями розвитку науки та інновацій (рис. 3) [24]. Можливість використання досвіду ЄС щодо визначення конкретних цілей і завдань Євropартнерств і місій, залучення до їх реалізації зацікавлених сторін і необхідних ресурсів може надати поштовх для розвитку згаданої дорожньої карти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Financing for Sustainable Development Report 2024: Financing for Development at a Crossroads [Electronic resource] // United Nations; Inter-agency Task Force on Financing for Development. — New York : United Nations, 2024. — P. 184–185. — Access mode: <https://developmentfinance.un.org/fsdr2024>.
2. OECD Science, Technology And Innovation Outlook 2023: Enabling Transitions in Times of Disruption [Electronic resource] // OECDLibrary. — 2023. — С. 89. DOI: <https://doi.org/10.1787/0b55736e-en>.
3. Schot J. Three frames for innovation policy: R&D, systems of innovation and transformative change / Johan Schot, W. Edward Steinmueller // Research Policy. — 2018. — Vol. 47. — Issue 9. — P. 1554–1567. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.respol.2018.08.011>.
4. Horizon Europe Strategic Plan 2025–2027 Analysis // European Union. — 2023. — 187 p. DOI: <https://doi.org/10.2777/637816>.
5. Analysis of war damage to Ukrainian science sector and its consequences [Electronic resource] // UNESCO. — 2024. — Access mode: <https://www.unesco.org/en/open-access/cc-nc-sa>.
6. Дорожня карта використання науки, технологій, інновацій для досягнення Цілей сталого розвитку [Електронний ресурс]. — Київ, 2023. — 392 с. — Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2024/01/03/Dorozhnyia.karta.vykoryst.nauky.tekhnolohiy.ta.innovatsiyn-03.01.2024-1.1.pdf>.
7. Regulation (EU) 2021/695 of the European Parliament and of the Council of 28 April 2021 establishing Horizon Europe — the Framework Programme for Research and Innovation, laying down its rules for participation and dissemination, and repealing Regulations (EU) No 1290/2013 and (EU) No 1291/2013 (Text with EEA relevance) [Electronic resource]. — Access mode: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:02021R0695-20240301>.
8. Two Decades of European Partnerships — Our Achievements [Electronic resource]. — Access mode: <https://www.era-learn.eu/documents/two-decades-of-european-partnerships-our-achievements-p2.pdf>.
9. Performance of European Partnerships Biennial Monitoring Report 2024 on partnerships in Horizon Europe [Electronic resource]. — P. 27. — Access mode: <https://www.era-learn.eu/documents/biennial-monitoring-report-2024-horizon-europe>.
10. Horizon Europe strategic plan 2025–2027 for research and innovation to underpin journey to a green, digital and resilient future : European Commission — Press release [Electronic resource]. — Brussels, 20 March, 2024. — 2 p. — Access mode: https://ec.europa.eu/commission/press-corner/api/files/document/print/en/ip_24_1572/IP_24_1572_EN.pdf.
11. Європейський інститут інновацій та технологій EIT — унікальна модель, що базується на партнерстві між галузями та мережа для зміцнення інновацій [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.eit.europa.eu/about-us/eit-glance>.
12. Офіс Горизонт Європа в Україні [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://horizon-europe.org.ua/uk/structure/pillars/p-3/eit/>.
13. EIT MANUFACTURING STRATEGIC AGENDA 2021–2027: Updated version [Electronic resource]. — Paris : European Institute of Innovation and Technology (EIT), April 2024. — 62 p. — Access mode: https://www.eitmanufacturing.eu/wp-content/uploads/2024/07/eit-manufacturing_revised-agenda_21-27.pdf.
14. EIT Community Hub in Ukraine [Electronic resource]. — Access mode: <https://eit-ris.eu/ukraine/ua/>.
15. Amanatidou E. ERA-LEARN: enabling systematic interaction with the P2P community : Austria Report Update [Electronic resource] / E. Amanatidou, D. Cox // Era-Learn. — Dec. 2024. — 45 p. — Access mode: <https://www.era-learn.eu/documents/era-learn-country-report-austria.pdf>.
16. Gębalska M. Challenges of Widening countries in the Creation and Implementation of the European Partnerships [Electronic resource] / M. Gębalska, E. Amanatidou, D. Cox // Era-Learn. 04/05/2023. — 53 p. — Access mode: https://www.era-learn.eu/documents/era-learn-report_challenges-of-widening-countries_eps_survey.pdf.
17. To what extent are widening countries part of knowledge networks formed by the framework programmes? Working paper supporting the interim evaluation of Horizon Europe (support study on Excellent Science) [Electronic resource]. — Publications Office of the European Union, 2025. — 25 p. — Access mode: <https://data.europa.eu/doi/10.2777/2418909>.
18. European Innovation Scoreboard 2024 [Electronic resource]. — Luxembourg : Publications

- Office of the European Union, 2024. — 149 p. DOI: 10.2777/779689 KI-09-24-445-EN-N.
19. Clean Energy Technologies, Optysun and Geodesic. Life win [Electronic resource] // EIT Manufacturing. — 28 March 2024. — Access mode: <https://www.eitmanufacturing.eu/news-events/news/winners-of-the-boostup-ukraine-2024-selected/>.
 20. SWD/2018/307 final [Electronic resource]. — Brussels : EUROPEAN COMMISSION, 7.6.2018. — Access mode: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52018SC0307>.
 21. Study supporting the assessment of EU Missions and the review of mission areas — July 2023. DOI: <https://doi.org/10.2777/61143>.
 22. Study supporting the assessment of EU Missions and the review of mission areas — Mission areas review report / Alasdair Reid, Jelena Angelis, Elina Griniece, Claire Nauwelaers. — Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2023. DOI: <https://doi.org/10.2777/61143>.
 23. Commission Expert Group to support the monitoring of EU Missions : Final report of the EG. — Luxembourg : Publications Office of the European Union, January 2024. — 102 p. DOI: <https://doi.org/10.2777/076494>.
 24. Мусіна Л. А. Розроблення Дорожньої карти НТІ для ЦСР в Україні, орієнтованої на місії / Л. Мусіна, Т. Кваша // Економічний аналіз. — 2023. — Т. 33. — № 4. — С. 17–31. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2023.04.017>.
- ## REFERENCES
1. (2024). Financing for Sustainable Development Report 2024: Financing for Development at a Crossroads. United Nations; Inter-agency Task Force on Financing for Development. New York, P. 184–185. Retrieved from: <https://developmentfinance.un.org/fsdr2024>.
 2. (2023). OECD Science, Technology And Innovation Outlook 2023: Enabling Transitions in Times of Disruption. *OECD iLibrary*, P. 89. DOI: <https://doi.org/10.1787/0b55736e-en>.
 3. Schot, J., & Steinmueller, W. E. (2018). Three frames for innovation policy: R&D, systems of innovation and transformative change. *Research Policy*, 47 (9), 1554–1567. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.respol.2018.08.011>.
 4. (2023). Horizon Europe Strategic Plan 2025-2027 Analysis. *European Union*, 187 p. DOI: <https://doi.org/10.2777/637816>.
 5. (2024). Analysis of war damage to Ukrainian science sector and its consequences. *UNESCO*. Retrieved from: <https://www.unesco.org/en/open-access/cc-nc-sa>.
 6. (2023). Dorozhnia karta vykorystannia nauky, tekhnolohii, innovatsii dlia dosiahnennia Tsilei staloho rozvytku [Roadmap for using science, technology, and innovation to achieve the Sustainable Development Goals]. Kyiv, 392 p. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2024/01/03/Dorozhnya.karta.vykoryst.nauky.tekhnolohiy.ta.innovatsiy-03.01.2024-1.1.pdf> [in Ukr.].
 7. Regulation (EU) 2021/695 of the European Parliament and of the Council of 28 April 2021 establishing Horizon Europe — the Framework Programme for Research and Innovation, laying down its rules for participation and dissemination, and repealing Regulations (EU) No 1290/2013 and (EU) No 1291/2013 (Text with EEA relevance). Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:02021R0695-20240301>.
 8. Two Decades of European Partnerships — Our Achievements. Retrieved from: <https://www.era-learn.eu/documents/two-decades-of-european-partnerships-our-achievements-p2.pdf>.
 9. Performance of European Partnerships Biennial Monitoring Report 2024 on partnerships in Horizon Europe, p. 27. Retrieved from: <https://www.era-learn.eu/documents/biennial-monitoring-report-2024-horizon-europe>.
 10. (2024). Horizon Europe strategic plan 2025-2027 for research and innovation to underpin journey to a green, digital and resilient future: European Commission — Press release. Brussels, 2 p. Retrieved from: https://ec.europa.eu/commission/press-corner/api/files/document/print/en/ip_24_1572/IP_24_1572_EN.pdf
 11. levropeyskyi instytut innovatsii ta tekhnolohii EIT — unikalna model, shcho bazuietsia na partnerstvi mizh haluziamy ta merezha dlia zmitsnennia innovatsii [European Institute of Innovation and Technology EIT — a unique model based on cross-industry partnerships and a network to strengthen innovation]. Retrieved from: <https://www.eit.europa.eu/about-us/eit-glance>. [in Ukr.].
 12. Ofis Horyzont Yevropa v Ukraini [Horizon Europe Office in Ukraine]. *Website*. Retrieved from: <https://horizon-europe.org.ua/uk/structure/pillars/p-3/eit/> [in Ukr.].
 13. (2024). EIT manufacturing strategic agenda 2021–2027 : Updated version, Paris. 62 p. Retrieved from: https://www.eitmanufacturing.eu/wp-content/uploads/2024/07/eit-manufacturing_revised-agenda_21-27.pdf.
 14. EIT Community Hub in Ukraine. Retrieved from: <https://eit-ris.eu/ukraine/ua/>.
 15. Amanatidou, E., & Cox, D. (2024). ERA-LEARN: enabling systematic interaction with the P2P community: Austria Report Update. *Era-Learn*, 45 p. Retrieved from: <https://www.era-learn.eu/documents/era-learn-country-report-austria.pdf>.
 16. Gębalska, M., Amanatidou, E., & Cox, D. (2023). Challenges of Widening countries in the Creation and Implementation of the European Partnerships. *Era-Learn*, 53 p. Retrieved from: https://www.era-learn.eu/documents/era-learn-report_challenges-of-widening-countries_eps_survey.pdf.
 17. To what extent are widening countries part of knowledge networks formed by the framework programmes? Working paper supporting the interim evaluation of Horizon Europe (support study on Excellent Science). *Publications Office of the European Union*, 25 p. Retrieved from: <https://data.europa.eu/doi/10.2777/2418909>.
 18. (2024). European Innovation Scoreboard 2024. *Publications Office of the European Union*. Luxembourg, 149 p. DOI: <https://doi.org/10.2777/779689 KI-09-24-445-EN-N>.
 19. (2024). Clean Energy Technologies, Optysun and Geodesic. Life win. *EIT Manufacturing*. Retrieved from: <https://www.eitmanufacturing.eu/news-events/news/winners-of-the-boostup-ukraine-2024-selected/>.
 20. SWD/2018/307 final. Brussels: EUROPEAN COMMISSION, 7.6.2018. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52018SC0307>
 21. (2023). Study supporting the assessment of EU Missions and the review of mission areas. DOI: 10.2777/61143.
 22. Alasdair Reid, A., Angelis, J., Griniece, E., & Nauwelaers, C. (2023). Study supporting the assess-

- ment of EU Missions and the review of mission areas — Mission areas review report. *Publications Office of the European Union*. Luxembourg. DOI: <https://doi.org/10.2777/61143>.
23. (2024). Commission Expert Group to support the monitoring of EU Missions: Final report of the EG. *Publications Office of the European Union*, Luxembourg 102 p. DOI: <https://doi.org/10.2777/076494>.
24. Musina, L. A., & Kvasha, T. K. (2023). Rozroblennia Dorozhnoi karty NTI dlia TsSR v Ukraini, oryentovanoi na misii [Development of a Mission-Oriented STI Roadmap for SDGs in Ukraine]. *Ekonomichnyi analiz* [Economic analysis], 33 (4), 17-31. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2023.04.017> [in Ukr.].

L. A. MUSINA, PhD in Economics

T. K. KVASHA, Head of the Department

EUROPEAN PARTNERSHIPS AND MISSIONS — INSTRUMENTS OF THE EU INNOVATIVE TRANSFORMATION POLICY: IMPLEMENTATION EXPERIENCE AND OPPORTUNITIES FOR UKRAINE

Abstract. For science, technology and innovation (STI) to enable the transition to sustainable development, it must support new ways of partnership (between researchers, businesses, governments and citizens) and develop enabling resources (finance, skills and knowledge) that facilitate transformative change. The adoption of the UN Sustainable Development Goals (SDGs) in 2015 has fostered new approaches to public-private partnerships (PPPs) in research and innovation (R&I). European Partnerships enable long-term cooperation (public-private and public-public) to address global challenges and modernise EU industry through joint action by Member States and other actors, including the private sector. European Partnerships have mobilised significant investments from various sources and created leverage on the R&I system within and beyond the EU. In 2024, 39 countries participated in 22 European Partnerships, including 28 EU Member States, 3 associated countries and 8 non-EU third countries. Another new approach to solving societal problems is the introduction of EU Missions. Mission-oriented innovation policy involves setting ambitious but achievable goals, attracting public and private resources, as well as the public, to achieve them. The experience of two years of five EU Missions operation has proven that the instrument can play a key role in societal transitions thanks to its ability to facilitate experimentation and coordination. The Missions have governance mechanisms and a budget at EU level, detailed implementation plans with public involvement, and leverage to attract additional funds. The post-war recovery of Ukraine's economy requires transformations in the field of R&I, taking into account the infrastructure destruction of its research institutes. The conditions for Ukrainian researchers and innovators participation in European partnerships, as well as the experience of implementing EU Missions, are considered. The experience will be used by UkrISTEI to update the Roadmap for the use of STI for SDGs, which provides for the creation of missions in six areas of activity aimed at implementing the legislation of Ukraine on priority areas of development of science and innovation.

Keywords: STI, public-private partnerships, European partnerships, missions, Sustainable Development Goals, innovative transformations.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ

Мусіна Людмила Абдрахманівна — канд. екон. наук, пров. н. с. відділу технологічного прогнозування науково-технічної діяльності, ДНУ “Український інститут науково-технічної експертизи та інформації”, вул. Антоновича, 180, м. Київ, Україна, 03150; +38 (050) 351-08-84; musina@ukr.net, ORCID 0000-0002-7706-3451; ResearcherID CAF-6964-2022

Кваша Тетяна Костянтинівна — заввідділу технологічного прогнозування науково-технічної діяльності, ДНУ “Український інститут науково-технічної експертизи та інформації”, вул. Антоновича, 180, м. Київ, Україна, 03150; +38 (066) 234-22-77; tkvasha13@gmail.com; ORCID: 0000-0002-1371-3531; ResearcherID R-4526-2017

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

Musina L. A. — Leading researcher of the Department of technological forecasting of scientific and technical activity, State scientific institution “Ukrainian Institute of Scientific and Technical Expertise and Information”, 180, Antonovycha Str., Kyiv, Ukraine, 03680; +38 (050) 351-08-84; musina@ukr.net; ORCID 0000-0002-7706-3451; ResearcherID CAF-6964-2022

Kvasha T. K. — Head of the Department of technological forecasting of scientific and technical activity, State scientific institution “Ukrainian Institute of Scientific and Technical Expertise and Information”, 180, Antonovycha Str., Kyiv, Ukraine, 03680; +38 (066) 234-22-77; tkvasha13@gmail.com; ORCID: 0000-0002-1371-3531; ResearcherID: R-4526-2017

Надійшла до редакції 05.06.2025

